

Angleži se pogajajo z Gandijem za konec vstaje

Boj kot je ubil malone vso trgovino v Indiji in aretacije se nadaljuje po vsej deželi

Bombaj, Indija, 18. jun. — Danes poročajo, da je indijska vlada poslala svojega emisarja v Puno, kjer je Gandhi zaprt. Kolikor je znano, so angleški oblasti odprli neformalna pogajanja s "svetnikom" Gandijem v svrhu, da dosežejo kompromis glede njegovih štirih zahtev in končajo nacionalistično revolto, ki jim že gre za nohte.

Iz poročil je razvidno, da je indijska vlada pri vojni popustila precej na svoji trmi. Viceroy Irwin je povabil zastopnike časopisov na konferenco, ki se vrši jutri. Na tej konferenci bo morala dovoljno ustvarišim časopisom, da spet izidejo. Drugo znamenje popuščanja je, da je bil Pandit Nehru, ki nadomestuje zaprtega predsednika nacionalističnega kongresa, povabljen na sestanek z lokalnimi oblastniki. Pričakovati je, da vlada pristane na nekatere točke Gandijevih zahtev in predvsem dovolji splošno amnestijo za zaprte nacionaliste.

Boj kot, ki so ga nacionalisti razvili zadnje tedne, je tako udaril angleško trgovino v Indiji, da brez malega počiva ves business. Kriza na bombajnem trgu ima katastrofalne odmeve na borzi, kjer so padle delnice. Aretacije boj kotnih straž se nadaljujejo v Bombaju, Kalkuti in drugih mestih.

Nogavičarji se pripravljajo na štrajk

Družba prelomila obljube, ki jih je dala delavcem

Paterson, N. J. — (F. P.) — Krajevna nogavičarska unija št. 7 je vprašala glavni stan federacije za dovoljenje napovedi stavke proti Universal Silk Co., ker je družba prelomila obljube in odklonila podpis pogodbe po dolgih tednih pogajanj z zastopniki unije.

Pogoj, ki jih je predložil Carl Holderman, organizator Hosiery Workers federacije, dovoljuje družbi, da dvigne mezdno lestvico in delovne ure na unijiski standard polagoma v dobi šestih mesecev. Predsednik družbe R. Peters pa vztraja, da je podjetje prisiljeno plačevati nižje mezde, ako hoče uspešno konkurirati z neunijskimi tverdkami. Objubil je delavcem stalno delo, ako bodo kooperirali z njim in ne bodo zahtevali unijiskega standarda, dokler se podjetje ne postavi na trdno ekonomsko podlago.

To obljubo je družba prelomila, ko je odslavila večje število delavcev, kar pokazuje, da ji je obljuba služila le za vado, da je tako držala delavce v pokorščini.

Revolta v Boliviji

Vstaja izbruhnila v vseh večjih mestih južnoameriške republike

Buenos Aires, Arg., 18. jun. — Argentinski podkonzul v Villazonu, Bolivija, brzojavlja, da je po vseh večjih mestih Bolivije izbruhnila revolucija. Vstaja vodi mlad radikalec Roberto Hinojosa, ki je včeraj s svojimi četami okupiral Villazon. Vstasi so s silo pometali vse mestne uradnike na cesto in potem so vpadli v dva hotela in prodajalnice ter pobrali denar in blago. Tri osebe so bile lahko ranjene. Policijski načelnik se je pridružil vstajem in jim pomagal strmoljaviti mestno oblast.

Hinojosa je sinoči odvedel svojo vstajo proti mestu Tupiza. Polboj v drugih mestih Bolivije še ni znan. Druga vest se glasi, da so se železničarji pridružili vstaji in da je bila revolta povsod dobro organizirana.

Ameriška bojna letala ne smejo v Rusijo!

Washington, D. C. — Državni departament je 17. junija obvestil ameriške aeroplanske tvrdke, da ne smejo sprejemati naročil sovjetske vlade za bojna letala. Obveščene družbe izdelujejo aeroplane za ameriško armado in mornarico.

Federacije razpravljajo o brezposelnosti

Rešitev vidijo v petdnevniku in zavarovanju zoper brezposelnost

New York. — (F. P.) — Na konvencijah delavskih federacij, ki se vrše v tem času, tvori brezposelnost predmet, ki mu delegatje posvečajo največ pozornosti. Rešitev vidijo v petdnevniku, v starostni pokojnini in zavarovanju zoper brezposelnost. V prešlih desetih letih je bilo iznajdenih več avtomatičnih strojev kot kdaj prej, je dejal A. F. Whitney, predsednik bratovščine železniških spremnikov. Produkcija se je zvišala za sto odstotkov na vsakega delavca. Industrije ne potrebujejo več toliko ljudi, kot prej, zato se jih pred leti, kajti stroji nadomeščajo ročno delo. Whitney sodi, da je v Združenih državah okrog šest milijonov brezposelnih delavcev.

Joe Byrne, bivši predsednik delavske federacije v Iowi, je izjavil, da je delavsko strokovno in politično gibanje edino možno, da prepreči ekonomsko razrušenje. Pokazal je na injunkcijo, ki jo je izdal sodnik F. L. Scott proti delavcem, ki so zastavljali pri Fort Dodge Gypsum Co. Injunkcija je celo naprejena proti delavskim listom, ako poročajo o stavki.

Godbeniki občutijo brezposelnost radi uvajanja zvočnih filmov v gledališčih. Predsednik Ameriške federacije godbenikov je apeliral na delegate, ki so se zbrali na konvenciji v Denverju, Colo., naj federacija dovolji nadaljnjih pol milijona dolarjev za kampanjo proti zvočnim filmom.

Papež potroši milijone za svoj grad

Vatikan, 18. jun. — Papež Pij se je odločil potrošiti približno dva milijona dolarjev za popravilo in remodeliranje svojega gradu Gandolfo, ki je papeško letovišče.

dan. Torej lahko vsak izračuna, koliko jim ostane za druge potrebe.

V Parizu se je zadnje čase naselilo tudi precej Slovencev, posebno iz Primorja. Imajo svoje društvo, ki šteje 70 članov. Društvo je bolj družabnega značaja. Življenje v Parizu je približno kakor v Ameriki. Tobak je zelo drag. Za zavoj cigaret "Camels" sem plačal 28c ameriške veljave. Tudi obleka je draga. Hoteli pa so najbrž nekaj cenejši kot ameriški. Noša je približno enaka ameriški, le palice nosi večinoma vsak bolj obložen možki.

Zelo razpasena pa je navada napitnine. Na misel mi je prišla povest: "Daj nam danes naš vsakdanji kruh." Pri vsaki stvarji zahtevajo napitnino, posebno pa od Amerikancev. Na primer: kupil sem v hotelu par poštnih znamk in klerk mi je dal razumeti, da se tudi v tem slučaju spodobi napitnina.

Obiskali smo tudi znani, 13 kilometrov zunaj ležeči Versailles, palačo nekdanjih francoskih kraljev, kjer je bil podpisani mir po zadnji vojni. Bili smo v dvorani, kjer so podpisali mirovno pogodbo in Wilsonovih 14 "fig." Palača je bogato okrašena kot se je menda spodobilo za paraste, ki so tu stanovali pred desetletji. — Anton Šular, poročevalec.

McNider naletel na odpor

Senator Brookhart bo vodil opozicijo proti potrditvi

Washington, D. C. — (F. P.) — Hanford McNider, bivši načelnik Ameriške legije in pozneje pomožni vojni tajnik v Coolidgevem kabinetu, ne bo potrjen za ameriškega ministra v Kanadi, ako se bo urenila želja senatorja Brookharta, ki je organiziral v senatu opozicijo proti potrditvi.

McNider prikazuje čuden značaj politikaša. Nominatno je pristal republikanske stranke in velik nazadnjak, toda l. 1924. se je vrgel z vso silo in sredstvi v volilno kampanjo za izvolitev demokratskega Steeka v zvezni senat. Steek je korporacijski odvetnik in uradni Ameriške legije. McNider tudi sedaj podpira Steeka v volilni kampanji proti regularnemu republikancu Dickinsonu, za katerega se je Brookhart izrekel.

Steekov rekord v senatu ga prikazuje kot nazadnjaka najslabše sorte, ki je vedno glasoval v prilog privilegiranim interesom in proti delavskim organizacijam. McNiderjeva družina je bogata in kontrolira banke v Iowi in je na čelu cementnega trsta.

Ker je Brookhart izjavil, da mu je McNiderjevo imenovanje na diplomatsko mesto "osebno zoperno", se senatni komitej za zunanje zadeve v svojem poročilu ni izrekel ne za in ne proti McNiderju.

Izgredi v Palestini

Sledili so obolenju treh Arabcev. Francoski in indokini obglavili 18 domolincev

Jeruzalem, 18. jun. — Angleži so včeraj v Jeruzalemu obesili tri Arabce, ki so ubili več židov med izgrebi v lanskem avgustu. Takoj po eksekuciji so izbruhnili arabski izgrebi v Hajfi. Več oseb je bilo ranjenih in med temi tudi policijski načelnik F. M. Scott. Štirje Arabci so bili aretirani.

Pariz, 18. jun. — Trinajst indokitskih voditeljev, ki so v zadnjem februarju vodili napad na francosko posadko v Jenbaju in ubili več francoskih oficirjev in vojakov, je bilo včeraj eksekutiranih v Hanoi v francoski koloniji Indokini. Osekal so jim glave na giljotini.

SODNIJSKI PROCES PROTI STAVKARJEM

Obtoženi so izgrediv in poizga kompanijskih stanovanj

Marion, N. C. — (F. P.) — Trije tekstilni stavkarji, ki se nahajajo že tri mesece v zaporu na obtožbo poizga kompanijskih stanovanj, in 60 drugih, obtoženih izgrediv pred vhomom tovarne Clinchfield Textile Co. za časa stavke prošle jesen, bo prišlo pred sodnika Huddlestona, ko se odpre obravnavna 26. junija.

Obravnavna je bila prvotno določena na 7. januarja, toda bila je odložena na priziv Alfred Hoffmana, ki je bil obsojen na dva meseca zopora na obtožbo izgrediv. Poleg Hoffmana so bili obsojeni v zapor še trije drugi voditelji stavkarjev na podlagi slične obtožbe.

Karol dobil \$250,000 letne plače

Bukarešta, 18. jun. — Novi rumunski kralj Karol bo moral živeti ob mizerni plači \$250,000 na leto. Toliko določa civilna lista, ki je bila včeraj predložena zbornici v potrditev.

Fašisti ubili komunista v Nemčiji

Berlin, 18. jun. — V Reinhold-schallu so bili včeraj izgrebi med fašisti in komunisti. Eden komunista je bil ubit in dva fašista smrtno ranjena.

IZBIRANJE NOVEGA DELAVSKEGA TAJNIKA

Organizirano delavstvo se boji, da bo administracija imenovala nazadnjaka na to mesto

Washington, D. C. — (F. P.) Medtem ko se James J. Davis, milijonar, trdno oklepa svoje pozicije kot tajnika delavskega departamenta in izgleda, da ne bo odstopil, dokler ne bo izvoljen v senat, skušajo svetovalci administracije izbrati njegovega naslednika. Zaupni ton, s katerim zavračajo najmožnejše osebe, ki so bile sugestirane za to mesto, ustvarja med delavskimi organizacijami bojaznen, da bo prišel nazadnjak v Hooverjev kabinet.

Sugestije, da Ethelbert Stewart, Thomas Flaherty, predsednik unije poštnih klerkov ali John Frey, načelnik kovinskega departamenta v Ameriški delavski federaciji, tvorijo dober material za vodstvo delavskega departamenta, da bi v resnici varoval koristi ameriškega delavstva, naletijo na posmeh. Toda kakor hitro pride ime Carl White, tipičnega politikaša iz države Indiana, ali Albert Johnsona, načelnika imigracijskega odseka v nižji zbornici kongresa, v zvezo z imenovanjem, tedaj je opaziti veselje v krogih ljudi, ki izbirajo člane kabineta. Ta situacija vznemirja voditelje organiziranega delavstva, kajti ako bo izbran eden ali drugi od njih, tedaj se bodo odnošajo med unijami in delavskim departamentom, poslabšali.

Carl White je poznan kot zagovornik ostrega izvajanja imigracijskega zakona, kar bo izzvalo proteste od strani prijateljev imigrantov. Vrh tega je brezobziren napram zveznim uslužbencem v njegovem lastnem departamentu. Kadar je bilo vprašanje zvišanja mezd na površju, ga je White pobijal. Njegova ideja o delavskem departamentu je, da je v prvi vrsti urad, da vodi deportacijske aktivnosti, ne pa agencija, ki bi se borila za protekcijo delavcev, posebno neorganiziranih, ki so najbolj izpostavljeni izkoriščanju od strani delodajalcev.

Albert Johnson je navdušen za deportacijo tujcemcev, ki so prišli nelegalnim potom v Ameriko. On zagovarja še bolj drastične imigracijske zakone kot so že sedanj. Poznan je kot hud nasprotnik radikalnih delavcev in v svoji državi je pred leti vodil gonjo proti organizaciji IWW.

Siri se govori, da bo morda imenovan tajnikom delavskega departamenta W. N. Doak, predsednik bratovščine železniških spremnikov. Toda Doaku nasprotujejo druge železniške bratovščine, kar dela razkol med delavskimi unijami še večji. Tako bo najbrž prišlo, da bo prihodnji načelnik delavskega departamenta še manj naklonjen delavstvu kot je bil Davis.

Izkranje admiral R. E. Byrda v Panami, kamor je dopel s antarktično preko Nova Zelandija, kjer je vodil raziskovalno ekspedicijsko. Panamske oblasti so mu pridobile veličasten sprejem v znak priznanja za raziskovalno delo na južnem tečaju.

Zivil je preveč — pa jih mečejo v vodo!

New York. — V zadnjih treh dneh so komisijski trgovci v New Yorku zmetali v reko na stotine ton zelenjave (solate, špinace, fižola, melon, paradiznikov itd.), ker je tega živeža preveč na trgu in so cene začele padati. Zelenjava je letos dobro obrodila po vsem vzhodu in jugu in newyorški trg je zabasan.

Policija na litvinski konvenciji v Chicagu

Petnajst komunističnih delegatov aretiranih, ko so razsajali na zborovanju

Chicago. — Oster konflikt med radikalnim in konservativnim blokom na konvenciji Litvinske narodne zveze, podporne organizacije, ki se vrši v litvinski dvorani, 3135 So. Halsted st., je imel posledico, da je med predpoldanskim sejo v torek prišlo 30 policajev v dvorano in aretiralo 15 delegatov, med katerimi je bilo sedem žensk. Nato je nastal mir v dvorani in delegatje so začeli z delom.

Konvenca je bila odprta v ponedeljek, toda prvi dan je potekal med samimi kravali in rabukami, ki jih je povzročalo 200 delegatov radikalnega (komunističnega) bloka. Boj je bil radi kontestiranih sedežev. Ko se je v torek zjutraj rabuka ponovila, je predsednik Geguzis, ki vodi zborovanje, pozval policijo, naj vrže voditelje radikalnega bloka iz dvorane. Geguzis je dejal, da so komunisti sklenili razbiti konvencijo, ker je ne morejo kontrolirati.

Ko so policaji začeli vlačiti razgrajne iz dvorane, je neka mlada ženska skočila v policaja Michaela Faheya in ga ugriznila v roko.

Na konvenciji je nekaj čez 500 delegatov. Litvinska narodna zveza šteje približno 150,000 članov. Komunistična frakcija se že več let trudi, da bi dobila organizacijo pod svojo kontrolo, a doslej še ni imela uspeha.

Siri se govori, da bo morda imenovan tajnikom delavskega departamenta W. N. Doak, predsednik bratovščine železniških spremnikov. Toda Doaku nasprotujejo druge železniške bratovščine, kar dela razkol med delavskimi unijami še večji. Tako bo najbrž prišlo, da bo prihodnji načelnik delavskega departamenta še manj naklonjen delavstvu kot je bil Davis.

LaGuardia SMEŠI GONJO PROTI RADIKALCEM

Opozoril je kongresnike na strahove, ki so izbruhnili v Evropi radi revolucije v Ameriki

Washington, D. C. — (F. P.) — Ko je prišla v spodnji zbornici kongresa na povrabe zadeva o apropiaciji \$25,000 za financiranje prelaskave komunistične propagande, je kongresnik LaGuardia izrazil priliko za smenjenje gonje proti radikalcem. Krtacil je tudi kongresnika Blanton iz Texasa, ker se je zavzemal, naj kongres ne štedi z denarjem sedaj, ko se gre za razkritje "rdeče zarote."

"Nahajamo se v resnici v nerodnem položaju," je omenil LaGuardia, "ker se bojimo propagande, ki se širi po vsem svetu in katere tudi prelaskovalni komitej ne bo mogel ustaviti."

La Guardia je prikladal v spomin grozni strah, ki je objel Evropo, ko se je dvignilo ameriško ljudstvo in zahtevalo neodvisnost od angleške vlade. Republika je bila v tistem času grozna beseda in je povzročila, da so se evropskim kraljem in cesarjem pričela šibiti kolena. Revolucija v Franciji, ki je sekala glave aristokratom, in druge v poznejši dobi, so tudi povzročile mnogo strahu med tistimi, ki so živeli na ljudske stroške. Sedaj, ko ameriške industrijske tvrdke trgujejo s Sovjetsko unijo, kar prinaša na milijone dolarjev, prihajajo soper nekateri ljudje na dan s strahovi in pripovedujejo američkemu narodu, naj se boji rdečega zmaja. LaGuardia je potem pripomnil, da bo denar, ki je bil določen za prelaskavo komunistične propagande, vržen proč, kajti nihče ne more ustaviti agitacije za izboljšanje razmer in vse take prelaskave so že vnaprej obsojene, da bodo končale s fiaskom.

Kitajska civilna vojna

Kaišek zmagal na jugu in tepen na severu

Sanghaj, 18. jun. — Kitajske vladne čete, 50,000 mož po številu, katere je vodil predsednik Chiang Kaišek, so včeraj porazile vstaje iz južnih provinc in reokupirale mesti Jočov in Cangša v provinci Hunan.

Medtem, ko je Kaišek zagnal svoje glavne moči na jug, so vstaské čete iz severnih provinc neovirano prodirle v provinco Santung in okupirale glavno mesto Tsinan. Severnjaki so prodrli ob železnici do Sumatiena, ki se nahaja 175 milj severno od Hankova.

Neurje v Angliji in Franciji

London, 18. jun. — Silna nevihta s treskanjem in ploho je sinoči udarila zapadni del Londona. Naliv je bil tako grozen, da so bile v nekaj minutah poplavljene vse ulice in kleti. Čez tisoč oseb je moralo bežati iz svojih podzemskih stanovanj. Škoda je ogromna. Vest, da je več oseb utonilo, še ni potrjena.

Pariz, 18. jun. — Pet oseb je včeraj izgubilo življenje v silnem neurju v raznih krajih Francije. V Bar le Ducu je stena vode, 12 čevljev visoka, udarila na rob mesta in odnesla žensko z otrokom ter podrla več hiš.

Fašistični puč ogroža Finsko

Helsingfors, 18. jun. — Organizacija konservativnih finskih kmetov je zagrozila vladi, da vkoraka v Helsingfors in jo strmoglavila, če ne zatre komunističnega gibanja. Vlada se je ustvarila in takoj ustavila komunistične liste ter sklicala izredno zasedanje parlamenta za 1. julija v svrhu nadaljnjih represivnih ukrepov.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASNIK IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: na Edinosti drive (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na London \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene članov po dopolnili. Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s urednikom:

PROSVETA

2657-59 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

135

Datum v objavo, na primer (May 21-26), poleg valnega črta na naslovni strani, da vam je s tem datum položaj naveden. Ponovito je pravilno, da se vam list ne pošlje.

Dejstva čikaške afere

Čikaški gangsterški škandal ni večerajšnja reč. Zločinške gänge pa dnu mesta, ki so pogosto v zvezi z onimi na vrhu, obstajajo že leta in leta. Prohibicija je bila za gangsterstvo kakor gorak dež za plevel: razraslo in razcvetelo se je na vse strani — kakor se je razrasla in razcvetela korupcija med onimi na vrhu, ki vladajo.

In vsa leta, ko so bili gangsterji umori in ostali zločini vsake vrste vsakdanji dogodki, je bilo čikaško časopisje pasivno. V časopisju je vzkipele šele zadnji teden, ko so se gangsterji spozabili in ubili reporterja dnevnika Tribune, ki je mogel malo preveč vedel o banditih. Tribune je takoj napovedala vojno gangsterjem in ostali listi so se pridružili z velikopotezno gestjo. Napovedani so kupi mrličev v tej vojni.

Vse to je v redu kolikor pride poskus uničenja gang v poštev. Noben pošten človek ne bo simpatiziral z zločinskimi gangami na čikaškem dnu. In kdor noče simpatizirati z gangsterji na dnu, ne sme imeti trohice simpatij tudi z izkoriščevalskimi gangsterji na vrhu, ki se razlikujejo od onih na dnu le po stopnji, ne pa po bistvenosti!

Tribune in ostali časopisi, ki danes v bombastičnih člankih kličejo ogenj in žveplo na gänge, dočim so še včeraj molčali, priznavajo s tem, da so živeli v miru z gangami do zdaj. Še več: čikaški dnevniki so sami organizirali gänge v medsebojni vojni za naročnike! Baš Tribune, ki danes najbolj ropoče, je pred leti upoštevala cele čete nižinskih karakterjev, oboženih z "blackjacki" in revolverji, da so pobijali četaše drugih listov. O tem pove policijski rekord.

Lastniki čikaških dnevnikov dosledno zagovarjajo lokalne javnopravne magnate in korporacije, ki leto za letom oropajo čikaško ljudstvo za milijone dolarjev. Magnatje, ki kontrolirajo mestno upravo, imajo pri vsakih volitvah gänge ubijalcev pod različni političnimi firmami, ki terorizirajo volilce in kradejo glasove. Ali so čikaški dnevniki kdaj nastopili silno proti celokupnemu političnemu sistemu, iz katerega se rodi le korupcija? Ne, niso, pač pa imajo pri vsaki lokalni volilni kampanji vsak svojo frakcijo in svojega "dobrega" kandidata ene in iste stranke. Hearstova lista, ki danes napadeta župana Thompsona, poslušnega slugo magnatov, sta pri volitvah vroče agitirala za istega Thompsona. To je značilnost in načelnost čikaškega časopisja.

Gangsterški škandal je rezultat razmer. Časopisje bi rado odpravilo škandal, obdržalo pa bi razmere; rado bi zatrl komarje, hoče pa imeti kaluzijo, v kateri se komarji plodijo. Dokler bodo Čikažani imeli vladati, ki je pripravljena dati magnatu Insullu vse kar hoče, bodo imeli tudi Caponeja in njegovo gango italijanskih ubijalcev, kajti zadnji je nujna posledica prvega.

Morilec reporterja Lingla bo lahko prijet in usmrčen na električnem stolu in z njim vred bodo morda prijeti tudi oni, ki so ga naveli za umor. Ampak s tem se ne bo konec gangsterstva. Popolna odprava gangsterstva zahteva veliko bolj drastičnega čiščenja kot pa ima Tribune s svojimi zavezniki v mislih.

Mesto Chicago se osvobodilo zločinskih gangležev na dnu šele tedaj, ko se osvobodilo zločinskih gangležev na vrhu! To bo takrat, kadar pošteno čikaško delavstvo prevzame mestno upravo v svoje roke in pahnje privatne magnate od lastništva javnih naprav! Odneka je profit na vrhu in odneka bo profit na dnu! To je edino zdravilo. Kdaj pride?

Zakon proti špionaži, ki je bil sprejet med vojno in ki je doletel dvajset let zapora za agitacijo proti vojni, je še danes v veljavi, daš ga zadnja leta ignorirajo, kakor da ga ni več. Pred kratkim je senator Walsh iz Montane predlagal, da je že čas, da se ta histerični zakon vrže v koš. Senat mu je pritrdil. Čisto brez debate in vsakega ugovora je zbornica odločevala za odpravo protišpionažnega zakona. Zdačaka na akcijo v nižji zbornici.

Zakon je bil sprejet z velikim hrupom, odpravljen pa bo lepo na tihem. Kongres se vsekakor počuti kakor človek, ki prestane hudega mačka in sleče podelane hlače.

Glasovi iz naselbin

Vesti iz vzhodnega Ohia

Bridgeport, Ohio. — Izredno slabe delavske razmere kot jih ne pomnijo ljudje v tem kraju so neizpremenjene. Mnogo je premoženikov, ki so zaprti za nad tri leta, pred par tedni pa so v bližini še enega zaprti. Tisti, ki so v obratu, delajo po en dan ali dva v tednu. Ljudstvo je obupano, ker nima sredstev za življenje in v dostih slučajih ne morejo člani plačevati društvenega assessmenta.

Ako bi delavci imeli močno politično stranko, bi lahko upali na izboljšanje položaja. Stranka sicer imamo, vendar se ljudstvo ne zaveda, da bi pristopilo v njo. In dokler se ne združimo v socialistični stranki, tudi ne moremo pričakovati boljših razmer.

Več članje SNPJ se je poslužilo jednotinega urada za potovanje v stari kraj. Pauline Glogovšek iz Blainaja je šla s prvo skupino. Dne 28. junija odpotuje Mary Pirc iz Glencoe, organizatorica vzhodno ohijske konference in delegatinka 8. zbora JSZ, in njena sestra Helena Markon iz Neffsa. Zelim jim srečnega potovanja in skorajnjega povratka, da bomo zopet delovali za delavsko gibanje.

Poročano je že bilo, da se je tukaj ustanovil pevski zbor. To se sicer še ni zgodilo kljub temu, da se je prišlo 15 oseb. Jih je pač težko skupaj spraviti, da bi začeli. Nekdo je v angleškem delu Prosvele šel dalje in poročal, da kmalu priredimo koncert. Lepo bi bilo, ako bi bilo to možno napraviti. Ker je med mladimi tudi mnogo pevcev, oziroma imajo glas in posluš, bi bilo jako lepo, ako bi klub in angleško poslušajoče društvo skupaj ustanovila pevski zbor in delala na tem polju kulture.

Že slšim nekatere, ki pravijo, da je to politika in da bi pri društvih ne smelo biti le nesnage. Tisti, ki se te zverine tako boje, bi morali vedeti, da je politika pri vsaki organizaciji in v sleherni družini. Za delavske organizacije je važno, kake vrste politiko goje v svojih vrstah: indiferentno, delavsko ali protidelavsko. Indiferentnost pomeni životarjenje in smrt, obenem pa to igra tudi v roke protidelavski politiki; za delavce je le delavska politika, med katero spada tudi gojenje delavske kulture.

Društvo št. 13 SNPJ bo obdržalo svoj piknik, ki bo tretji, dne 4. julija. Soc. klub je priredil izlet za svoje člane in igralce "Poročne noči" na Zeleono goro. Zabava je bila dobra, vendar smo nekaterih pogrešali. Klub ima v mislih praznovanje 8 letnice obstanka, ob kateri priliki se bo povabilo — kot alšimo — Herman Rugelna iz Detroita in Anno P. Krašno iz Johnstowna. Oba sta dobra delavska boritelja in agitatorja za SNPJ. Program bo naznanjen pozneje kakor tudi čas priredbe.

Zadnje zborovanje konferenčne klubov in društev je sklenilo, da se prihodnje zborovanje vrši 24. avgusta na Blaine, O. Dopolnje bo zborovanje, popoldne pa piknik. Vse pridružene organizacije opozarjajo, da delujejo, da bo udeležba velika. Delovanje v tej smeri tudi nas vežejo obljube, ker smo rekli, da bomo vsi delali. Pridobimo tudi ostala društva, da pristopijo v Prosvetno matice, prej izobraževalna akcija.

Delo za reorganizirano UMW dobro napreduje. Bender poroča, da dnevno obdržava shode. Ustanovilo se je tudi par novih krajevskih organizacij. Nekateri mislijo, da je springfieldka konvencija naredila pomoto, ker je sprejela točko v pravila, ki izločuje komuniste in kluka klanovce iz organizacije. Upošteva naj se, da vsak rudar, ki ima poštene namene, bo kljub tej točki lahko delal za organizacijo pod Hovattovim vodstvom in postal njen član.

V tem okrožju se tudi deluje za ustanovitve federacije društev SNPJ. Kot sem slšal se je dosedaj pridruživlo akcij pet društev. Potrebno je, da se ji priključijo tudi ostala društva

in da se v bližnji bodočnosti skliče ustanovno zborovanje. Priglasite se Martinu Kocu, tajniku društva št. 13. Potem federacije lahko maraškar koristnega dosežemo za jedoto.

Končno opozarjam člane, da se redno udeležujejo klubovnih sej in tiste, ki še niso člani, pa vabim da pristopijo v klub. Vsi smo delavci in vsi se moramo skupno boriti za naše pravice. Joseph Sney.

Grđina "misionarstvo"

San Francisco, Calif. — V nedeljo 18. maja zvečer smo imeli v naši naselbini, po izrazu nekega našega člana, enega izmed najbolj znanih Slovencev v Ameriki, Toneta Grđina.

Moram takoj povedati, da kar se tiče njegove zmožnosti kot govornik, sem bil presenečen, to je, glas ima, ali govornik ni (kot ne jaz.) Presenečen sem bil valed tega, ker je naš Tonček pozabil agitirati za našo jedoto (to omenjam zato, ker sem čital dopise iz drugih naselbin, kako se je on potrudil za SNPJ, ali tukaj je bil popolnoma izven reda kar se tiče agitacije za nas — škoda!).

Vse, kar je on nam povedal, je to, da smo Slovenci lahko ponosni da smo Slovenci. To smo že sami dobro vedeli, predno smo prišli v Ameriko, brez da bi nam kakšen Clevelandčan to trobil na uho; zavedamo se narodnosti kaj ne, zato imamo 2 društvi SNPJ v našem mestu.

Druško, kar je on nam povedal, je to, da imajo Slovenci v Clevelandu okoli 5 milijonov dolarjev v posojilnicah. Tudi to ni tako veliko, ako se vzame upoštev prebivalstvo in kako se denar skupaj spravi.

Ako bi jaz bil obložen z denarjem (njegov izraz), bi to kar sam skupaj spravil in lahko dal papežu iz svojega žepa "Petrov novič" in to za pokoro in odveto, ker sem se nekada pregrešil proti Bogu, posebno pa takrat, ko sem božji hram zabil, daš ravno je še precej let tega, približno 26 let (kakor je sam priznal v Slov. nap. domu dne 18. maja).

Tonček nam je tudi omenil, da bi on rad več povedal, samo da je preveč nasprotnikov v dvoran. Morda bi res imel precej trdo tisti večer, ako bi hotel odgovarjati na vprašanja, ki bi mu jih stavili 4 člani SNPJ. Seveda je bil prej informiran kako in kaj da mora govoriti. In to tudi ni čuda, saj je imel dovolj izdajalcev iz naših vrst.

Da so nekateri ljudje vedno pripravljeni prenašati novice ne k duhovnikom, ampak njihovim petolizcem, so se nekateri precej zmožni izkazali.

Cudno se mi je videlo, ko sem videl, da so bili trije prejšnji uredniki društva "Tabor Slovanov" št. 304 SNPJ v pripravljajnem odboru za sprejem mr. A. Grđina; eden je bil nekoč predsednik društva, dva sta bila tajnika in še blaginjak po vrhu.

Kakšno plačo pričakujete? Gorka nebesa, katera vam jih Bog da. In ako boste sledili Tonetu, morda boste nekoč podobni Ircem med angelji, kar se tiče muzikalnih instrumentov!

Za nekatere bi rekel, da niso odgovorni za svoje čine; ali kakor hitro je rečena ena laskava beseda, so že vsi iz sebe. — Kar je pa še največji čudež, je to, da še vedno nosijo in nekateri še šivajo moške hlače.

Kar se tiče slik, se je naš Tone potrudil, da je dobil čim več duhovnikov na slike, katerih je bilo skoro polovica, namreč slik. Prav malo slik pa je bilo iz stare domovine, a naznanjeno je bilo narodu, da bodo videli svoj rojstni kraj. Radli tega je bilo precej razočaranja, kar je Tone še tisti večer lahko slšal, ako si ni bombaža v ušesa "nabasal".

Mogoče da je bil zadnji sprejem kot Slovenec; ne vem pa ali so bile rože tam ali ne. Drugič pa vem, da bo sprejet še bolje in namesto rož boče sadje, ki se imenuje po ameriškansko raspberries.

Nisem njegov oglaševalni agent, ali toliko lahko povem javnosti, po njegovem načinu, da bom tukaj vzeti slike, na vzhodu bom pa denar napravil. Torej rojaki šrom Amerike, ako hočete videti še eno cerkev več, pojdite gledat njegove slike in videli boste cerkvice iz San Franciscusa.

Nekaj bi rad Tončka opomnil, kar mislim si bo zapomnil, in to so tiste besede, ki mu jih je rekel tukajšnji župnik rev. Francis Turk. Ker mu je tako moško in pametno povedal, je vredno, da ve čim narod v Ameriki, posebno bi nič ne škodovalo, ako bi si še drugi slovenski duhovniki v Ameriki dobro zapomnili njegove besede, kar bi bilo v njihovo korist. Rev. F. Turk je rekel Tonetu:

1.) Mr. Grđina, vi pravite, da slovenska društva v San Franciscu niso dobra, jaz pa vam povem, da so vsa dobra in da ni treba nobenega društva več v naši naselbini. Kar se pa tiče vaše jedote, to je pa samo vaša politika!

2.) Mr. Grđina, vi pravite, da Slovenci v San Franciscu niso katoličani. Vam povem to, da so in da so obenem toliko zavestni, da ne gredo vere "prodajati" po Ameriki kakor ravno vi.

3.) Mr. Grđina, jaz bi vam svetoval, da vi in vaša žena storita sledeče: Vi postanite menih, vaša žena pa nuna, in šele s tem ni bosta dokazal, da sta v resnici katoličana.

Trde besede od duhovnika, ali bile so rečene po rev. F. Turku, za kar mu čast. In valed njegovega stališča je spoštovan od vseh slojev in strank. Pred nekaj 7 leti sem ga vprašal, zakaj da ni član kakšnega kat. društva. Odgovoril mi je, da zato ne, "ker v vseh društvih je politika. In moja politika je oltar in ne društvo." Slov. duhovni, zapomnite si to.

Slšal sem, da se je Tonček precej potrudil, da si ustanovi društvo v naši naselbini. Zagotovo ne vem, ali je kaj napravil ali ne, in ako je, ni krivda Zveze slov. društev v San Franciscu, ker zveza je to poskušala preprečiti.

Ampak krivda je nekaterih častilskih oseb med nami, češ to sem jaz. Ali glejte kaj še bosta, predno bode zopet vse v red spravljeno. Začelo se je nekaj ropotanja in je lahko še v redu; sedaj pa mislite, da po par letih truda, da smo se združili, da bi zopet začeli deliti med par častihlepnežev? To bi bilo zopet udarec po blaginjah društev. Da pa Zveza slov. društev ne bo več razočarana kakor je bila, bodem zahteval kasneje, da se stvari predrugačijo. In to se bo zgodilo v kratkem času, in takrat bo sklenjeno za precej časa. A. Lekan.

Tragedija na križišču

Buckner, Ill. — Želim poročati žalostno vest, o nesreči, ki je zadela družini Ilija Letica in Frank Jurčeviča iz Latude, Utah, ter njihove sorodnike dne 23. maja. Omenjeni družini sta se podale na obisk k svojim sorodnikom v Buckner, Ill. S svojima soproga in otroci sta se odpeljala v avtih, da predvsem obiščejo mater Ano Brokovich in drugo obitelj. A namesto radostnega sestanka se je vrtil — pogreb matere in sinčka.

Do nesreče je prišlo na železniškem križišču dve milji izven mesta Fairmont, Nebraska, ko je brzovlak zadel avto Frank Jurčeviča, v katerem so bili poleg njega njegov otrok ter žena Ilija Letica s svojima dvema otrokoma. Na mestu je bil ubit njen mlajši otrok, težko ranjen pa so bili Frank in njegov otrok ter mrs. Letica in njen drugi otrok. Prepeljali so jih v tamnošno bolnišnico, kjer so jim nudili prvo pomoč. Leticeva soproga je živela le par ur, drugi so pa na poti okrevanja.

Frankova soproga se je vozila s svojima dvema otrokoma z Leticom kakor tudi in Frankov otrok.

Mrtvi trupli so prepeljali v Buckner, kjer se je vršil civilen pogreb dne 29. maja. Mrs. Letica je namreč želela biti pokopana na družinskem pokopališču, oziroma gomili v Bucknerju, kjer se nahaja druga obitelj, kot prej omenjeno. Žalostno je bilo, videti spreved, za katerim so korakali soprogi in oče pokojne žene in sinčka, Ilijev oče in

budi Frank Jurčevič, daš težko poškodovan. Mrs. Jurčevič je ostala v bolnišnici poleg ranjenih detet.

Pokojnica in otrok sta bila člana društva 282 HBZ v Springlerju, Utah. Pogreb je oskrbelo društvo št. 542 HBZ, h kateremu je pokojnica prej spadala. Rojena je bila l. 1904 v Clevelandu, Ohio. V Buckner je prišla kot dete s svojimi starši, kjer je živela večji del svojega mladega življenja. Radi tega je bila tukaj splošno poznana, kar je pokazal tudi pogreb. Prijatelji, sorodniki in prij. omenjeni društvi so ji položili mnogo vencev v spomin. Zapušča soproga z dvema majhnima otrokoma, mater, tri sestre, dva brata in mnogo sorodnikov. Njen oče se je bil smrtno ponesrečil pred dvema letoma. Vsem prizadetim iskreno sožalje.

Joseph Malnar, taj. društva 396 SNPJ.

Grahak izpuščen na svobodo

Waukegan, Ill. — V soboto dne 7. junija je bil Jakob Grahak spoznan na okrajnem sodišču za zdravega. Na prizadevanje nekaterih oseb je bil maja 1929 poslan v državno umobolnico v Elginu. Ta slučaj je s splošnega videka jako zanimiv, ker pokazuje kaj človeka lahko doleti, ako je napoti neakrupuloznim osebam, ki imajo politično moč.

Grahak je bil več let član SNPJ. Bil je trgovec z mehikimi piščinami na debelo. Radi velike misterije je bil aretiran, če se je le pokazal na cesti s truckom, s katerim je razvažal mehiko piščajo. Značilno pri tem je to, da je bil isti čas v aličnem biznisu neki mestni policaj North Chicago. Končno je bil Grahak "railroaded" po svojih konkurentih v Elgin.

Proti njemu je bil tudi okrajni odvetnik okraja Lake A. V. Smith, ki je pisal pismo dr. Hintonu, načelniku državne umobolnice v Elginu, v katerem pravi, da je Grahak "nevarna oseba in da mora biti v umobolnici čimdalje časa, dokler ne okreva." Grahak je izpovedal, da so mu zdravniki večkrat priznali, da je zdrav in da se nahaja v umobolnici radi tega, ker nekdo to zahteva.

Na sodnji sta Grahaka zastopala odvetnika Richard Zavertnik in Rodriguez, ki sta mu izvojevala svobodo in vpostavljevali vse pravice v okraju Lake. Na svobodo je bil formalno izpuščen in sodnijsko priznan za zdravega dne 9. junija 1930.

Poročevalec.

Vrtna veselica

Cleveland, Ohio. — Na zadnji seji je članstvo društva Tabor št. 139 SNPJ sklenilo, da prihodnjo nedeljo 22. junija priredimo piknik na cerkvenih prostorih na Maple Heights. Vrtil se bo v korist društvene blaginje, ker denar se vedno rabi za regularne društvene stroške in za podpiranje raznih dobrih stvari. Že nad pet let plačujejo assessment za ubogega člana in tudi njegovo družino ne pozabimo. On hotele na jetiki in je že nad sedem let v zavodu za jetične.

Ker se nesreča lahko vsakemu pripeti ali ga zadene bolezen, je zato potrebno, da držimo skupaj in da delamo drug z drugim. Pri našem društvu je to pravilo trdno v veljavi, ker med članstvom vlada lepa sloga. Kadar društvo priredi zabavo ali podobno, vedno napravimo uspeh. In kljub slabim razmeram upamo, da bo tudi piknik prihodnjo nedeljo dobro uspel. Dožnost vseh članov je, da se piknika udeležijo in rojake iz naselbine pa prijazno vabimo na poset.

Opozarjam tudi članstvo, da se polnočestvilo udeležijo prihodnje seje, na kateri bomo našim ustanoviteljem dali priznanje ob 20 letnici društvenega obstanka, katero bomo praznovali.

Fr. Stemberger.

Odpoklic župana v Detroitu

Detroit, Mich. — Kampanja za odpoklic župana Bowlesa napreduje. Več kot 125.000 volilcev je podpisalo petico za nove volitve. Bowles je bil izvoljen v zadnjem novembru. Obtožujejo ga, da tolerira butlegarje in igralnice.

Iz življenja velikih ljudi

V življenju boste težko našli človeka, ki bi ne imel nobene slabosti, napake ali kakšne čudne razvade. A najbolj pogosta napaka nekaterih ljudi je ta, da so praznoverni. Človeška duša se instinktivno nagiblje k vsemu, kar je neznano in skrivnostno.

So ljudje, ki z veseljem gredo svojo pot, kadar zjutraj na ulici srečajo dimnikarja, so pa tudi takšni, ki se s kletljivo obrnejo, češ da jim on prinaša nesrečo.

So ljudje, ki posebno gledajo na to, da zjutraj obujejo nogavico najpoprej na desno nogo, ker so prepričani, da bodo imeli tisti dan razne neprijetnosti, ko bi jo obuli najprej na levo nogo.

So zopet, ki bi nikakor ne započeli nobene reči na petek ali pa trinajstega v mesecu. Pravijo, da jim ta dan gotovo prinese nesrečo.

Ali najbolj zanimivo je to, da se niti najduhovitejši ljudje niti največje veleumi niso mogli otresti praznovernosti ali pa napake, ki jim je bila prirojena.

Napoleona na pr. poznamo iz zgodovine kakor moža železne volje in brezobzirnega človeka. Vendar je imel veliko napako, da je bil silno praznovern. To svojo napako je on nosil v sebi vse do svoje smrti. Napoleon ni kadil, toda brez tobaka ni šel nikdar iz sobe.

Aleksander Veliki, Julij Cezar, Byron, Edgar Poe so bili strašni pijanci.

Veliki filozof Rousseau in Zola sta strastno pila čaj. Rousseau je imel razen tega večne ljubezenske afere, daš je propagiral moralno.

Mozart in Strindberg sta živela v trdni veri, da ju ves svet preganja. Mozart se je silno bal iti v Italijo, ker si je domisljal, da ga bodo tam zastrupili. Tudi Beethoven je bil neverjetno domisljajav človek. Nekdo se je izprehajal z Goethejem po Karlovi varhi in takrat sta slučajno srečala carja. Goethe je obstal, anel klobuk in se globoko naklonil, medtem ko je Beethoven osoril glavo in togo stopal dalje.

Schubert ni poznal svoje skladbe, ki so jo kje peli, če ga niso opozorili, da je skladba njegova. Liszt, Wagner in Balzac so živeli silno razkošno, tako da niso imeli nikdar dovolj denarja za svoje ogromne izdatke.

Toistoj in Dostojevski sta bila zopet zelo zmerna in skromna človeka v družbi.

Kolikor ljudi — toliko navri!

Narod brez govorice

Profesor Rihard Wagner je proučeval narode v bolivijskih prašumah, osobito pa skupino Indijancev z imenom Kurugua, ki so popolnoma zaostali. Sicer imenitno streljajo z lokom in piščinami, ki marajo tri metre in pol a premorejo bore malo orožja in orodja. Vodo prenašajo v zelo preprosti posodi — širokem listju rastline "pataču". Najzanimivejša pa je tole: kadar se hočejo sporazumeti med seboj, se zadovoljujejo s tem, da mahajo in kričijo, ter zaganjajo nerazločne zvoke. Organiziran jezik jim nedostaja docela. Mlad Indijanec tega plemena, živč med belci še dve leti, je še vedno nezmožen ponoviti besede, ki jo kdo izreče pred njim. Vse torej kaže, da je treba razlagati to odsotnost govorice s svojevratno uredbjo njihovega neba in jezika. In četudi so ljudje te pasme izredno zastavni lepo rasli, se vendar od sile težko privadijo nekaterim kretanjem in ne morejo rabiti vseh udov po šegi drugih narodov na zemlji.

Zivali, ki dolgo živijo

Kar se tiče vprašanja, katera žival najdalje živi, si učenci precej nasprotujejo. Znano je, da spadajo v vrsto živali, ki najdalje živijo: slon, som, želva, aligator, orel, labod in papiga. Te živali dočakajo večjo starost od človeka. Zdi se da je velikost živali v zvezi z dolgotrajnostjo njenega življenja. Tako živi slon dalje časa od kamele, kamele dalje od konja, pes dalje od mačke, a mačka zopet dalje od miši ali kunca. Na vendar se to ne more šteti za pravilo. Papiga na pr. živi dalje časa ko vse ptice razen laboda neglede na velikost. Plazilci žive na sploh več časa ko ptice, a ptice zopet več časa ko sesalci. So sloni, ki so dočakali do 150 let, a želva lahko živi do 200 let. V tropičnih krajih žive živali dalje časa kakor v zmernih in hladnih krajih.

Ameriško življenje

158

Sam se je operiral

Louis Capetta, star 42 let in pek po poklicu, je začutil hude bolečine v trebuhu. Vprašal je prijatelja za svet in ta je rekel, da se mu je najbrž vnel slepič. Capetta je pa slšal, da je operacija na slepiču zelo draga, zato je sklenil, da si prihrani stroške in se operira sam.

Vzel je klino varnostne britve in si je odprl trebuh. Ko je poiskal v drobu košček čreva, o katerem je mislil, da je slepič, ga je odrezal. Ves čas je pa bil tako razburjen, da ni čutil nobene bolečine. Nato si je sam zašil razrez. Bolečina se je vrnila in veliko hujša. Poklicali so zdravnika, ki je konstatiral prišed in ga brž poslal v javno bolnišnico. Capetta je bil presenečen, ko so mu v bolnišnici povedali, da bi bil lahko tamka brezplačno operiran. Čez nekaj dni je umrl na zastrupljenju.

Tekanje in brezsilno drvenje ne šteje nič; glavno je, da se prične v pravem času.

— La Fontaine.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

KAKO LJUBLJANSKI KLERIKALCI SPREJEMAJO NAŠE ROJAKE

Ljubljana, 2. junija 1930.

Rojaki, potrebno je, da napišemo, kaj je napisal "Slovenec" o SNPJ ob priliki njenega izleta v domovino in potrebno je, da si to zapomnimo. "Slovenec" od 1. junija 1930 poroča, da namerava Kranjska slovenska katoliška jednota napraviti izlet v Jugoslavijo prihodnje leto. Da to javlja, je čisto v redu. A ob tej priliki ne morejo mimo, da se ne bi spodtaknili ob Slovensko narodno, podporno jednoto ter njen izlet. Zapisali so namreč:

"Slovenska narodna podpora jednota, ki pride letos, ni katoliška, ampak izrazito protikatališka, kar priča vsaka številka njenega glasila "Prosveta". Tako strastno, kakor ona, je naše predvojnjo socialistično in liberalno naše verske svetinje. Za časa evharističnega kongresa je napravila na naše Najsvetejši izpad, kakršnega si ni privoščil noben tamkajšnji protiverški list. Presveto Evharistijo je imenovala navadni "piškot". Iz tega pač lahko vsak spozna, koliko je na njej katoliškega.

Dobro vemo, da ta in drugi izpadi na naše najdražje ne gredo na račun celokupnega članstva omenjene jednote, saj je njega velik del veran in včlanjen pri njej le v kolikor je podpora, ne pa v kolikor je protiverška. To pa ostane in mi z ogorčenjem pribijemo, da je kot organizacija izrazito protiverška.

Zato bomo mi počakali naše Kranjsko slovenske katoliške jednote, ki pride prihodnje leto, upamo, da že prekrščena v Slovensko katoliško jednoto. Njen in njenemu članstvu je naprej kliče: Dobrodošli nam preko morskimi bratje in sestre, bratje in sestre po narodnem in verskem čustvovanju!"

Tako. Prav za prav bi bilo to povsem dovolj, da bi spoznali, koliko ljubozni do rojakov imajo klerikanci. Tudi ne bi bilo treba nobenega komentarja in naših rojakov, ki pridejo na obisk v Ljubljano, si bodo tak pozdrav slovenskih katolikov vsekakor zapomnili in se temu primerno obnašali.

A vendar nekaj opazk: O priliki, ko prihaja potom SNPJ več sto naših rojakov iz tujine, kamor so morali, ker jim domovina ni dajala kruha dovolj, ko prihajajo zdaj, da obiščejo domovino, se najde "Slovenec", se najdejo klerikanci, ki so zmogni tem rojakom radi njihove sodbne svobodomiselnosti vreti ob prihodu nekaj prezir v obraz. Hoteč s tem pokvariti spremen rojakov. A se motijo: kolikor je res pravih bratov in sester teh svobodomiselnih rojakov, jih bodo prav radi tega napada klerikalnega časopisja sprejeli s tem večjo iskrenostjo.

Prava oljka in pravo narodno čustvo, s katerim se tako radi bahajo celo v tem člančiču, veleva, da ne gre rojakov, ki jih je domovina prav za prav izgnala, sprejemati z mero in vago, koliko je kdo versko-zatrapan ali svobodomiseln. Človek-Slovenec obišče Slovenijo — to je. Časopis pa, ki tega ne more razumeti, pa imenuje naslov — "Slovenec".

Zanimivo je še nekaj: svoj čas (9. marca) je Slovenec na eni svojih strani javil, da pride letos mnogo ameriških rojakov, članov SNPJ na izlet v domovino. "Slovenec" tedaj ni vedel, kakšna je ta jednota, marveč je mislil in pisal, da je — katoliška. Zdaj, ko je zvedel, da se je blamiral s to nepoučenostjo, pa je tako zelo natanko poučen, da je sicer organizacija "izrazito protiverška", da pa je mnogo članov tudi vernih. Natanko ve, da jih je mnogo včlanjenih v SNPJ samo radi podpornega značaja društva. In vse to z "o-gorčenjem" pribija.

Mi pribijamo tudi svoje: gibanje svobodomiselnih naših rojakov v Ameriki je tako močno, da more spraviti v "ogorčenost" celo ljubljanske klerikalne purgarje!

BEOGRAJSKI PROCES SE NADALJUJE

Bliza se svojemu koncu. — Drugi teden govori tožila in odvetniki

Beograd, 24. maja 1930.

Včeraj so bili pred sodiščem zaslišani strokovnjaki, ki naj bi podali svoje mnenje o peklenjskih strojih in revolverjih.

Prvi je bil zaslišan general Deroco, ki je vztrajal pri svojem pismenem opisu peklenjskih strojev in njihovih učinkov. Na sodniški mizi so ležali vsi peklenjski stroji. O peklenjskem stroju, ki je bil namenjen za most pri Martinovski in naj bi po mnenju obtožence razrušil železniški most, da bi onemogočili odhod poklonitvene deputacije v Beograd, pravi general Deroco, da ni mogoče reči, kako bi učinkoval ta stroj. To zavisi od kraja, kamor bi ga namestili in od načina vžiga. Skatla da je bila precej huda reč, a baterija je bila slaba. Tudi je odvisno od načina položitve stroja, ali bi bili tiri poškodovani ali ne. Po našem pregledu peklenjskega stroja ni mogoče sklepati, kako bi eksplodiral, odvisno je od položaja.

Drugi je bil zaslišan major Zrakič, ki je povedal približno isto. Med njim in obtožencem Hadžiju pride do daljšega razgovora.

Hadžija trdi, da so hoteli postaviti peklenjski stroj v vodo.

Major Zrakič pravi, da bi v tem primeru bil učinek stroja mnogo manjši.

Tožilec vpraša, ali je kabel zadostoval za namestitev stroja v vodo.

Major Zrakič potrди.

Tretji strokovnjak inž. Ilić izjavlja podobno.

Glede peklenjskih strojev torej ni mogoče reči nič pozitivnega. Pregledali so tudi naboje za revolverje. Krogla so bile konic odbite. Vprašanje, ali učinkujejo take krogle kot dum-dum, strokovnjaki zanikajo.

Za peklenjski stroj, ki je bil nameščen in je eksplodiral na Zrinjevcu, pravi general Deroco, da ni bil nevaren.

Razpravo so za večer zaključili, danes se ne vrši, ker je pravoslavni praznik, ter se bo torej nadaljevala v ponedeljek. Zaključilo se bo dokazno postopanje, nakar pridejo na vrsto govori državnega tožila ter pletodeji zagovornikov, ki pa bodo trajali vsekakor ves teden, če ne še dlje.

Tekma za najlepšega otroka

Ljubljana, 28. maja 1930.

Telesno-kulturno društvo A-tena — priredi 1. junija tekmovalno ogledanje otrok. Matero otrok, ki bodo po neki komisiji spoznani za najbolj negovane, zdrave in lepe, bodo bogati obdarjene. Razstava se bo vršila na telovadščici društva v Tivoliju, kjer bo vsak otrok v svoji postelji ležal pod lepimi dežniki, ki jih bo za reklamo posodila tverda Mikuš. Društvo je poslalo vabilo na udeležitev raznim listom, pri tem tudi nekaterim delavskim časopisom.

Pri tekmi bo odločevala dobra rejenost, negovanost in lepota otroka. Na tekmi bodo sodelovali vsekakor predvsem otroci iz centra Ljubljane, otroci meščanskih mater.

Delavski listi pa, ki so tudi prejeli tako vabilo v natis, se čitajo predvsem v predmestjih ter po delavskih okrajih. Torej tamkaj, kjer je doma beda in lakota, kjer žive otroci svoje povsem drugačno življenje kot oni iz mesta, kjer je lepota otrok v vrtih očeh in upadlih licih. Ti vsekakor ne bi odnesli nagrade, ki jih razpisuje ljubljanske dame iz salonov.

Kaj pomeni taka tekma? Malone nič. Dvigati s tem stremenje meščanskih mater po dobri negi in reji otrok, je prav. Toda prva dolžnost bi bila vendar, zanimati se za navadno rast otrok, za zdravje in uspevanje, ne pa le za lepoto.

Na take ideje pridejo le meščanske dame, ki tekmujejo med seboj v opremi otroka, v oblačilih in rejenosti. Njim ne pride niti malo na misel, da so nekje otroci, ki so bedni in ki ne potrebujejo razstav, ampak kruha.

In zato bi bilo za te dame dobro, da bi šle v predmestje ter si tamkaj ogledale delavske otroke in spoznajo, kako malenkostne so s temi svojimi tekmami. Tu nekeje v Tivoliju leže pod pisanimi dežniki otroci na "vpogled" obiskovalcem, tam v predmestjih pa stradajo otroci. Tu jim gre za lepoto in rejenost, tamkaj pa široko odprte oči iščejo kruha.

Joj, če bi iz barak, iz predmestnih bajt, iz rudarskih kolonij zbral vse te otroke ter jih razstavil v Tivoliju in povabil narodne dame, naj jih pridejo pogledati, joj, ali bi spoznale iz teh razprtih oči, da je treba predvsem kruha, kruha? In bi spoznale ali ne, kako nesmiselno je njih prizadevanje, nagraditi "z velikimi denarnimi nagradami" najlepše otroke?

BEOGRAJSKI PROCES

Beograd, 27. maja 1930.

Včeraj se je po dveh dneh odmor nadaljevala razprava proti obtoženim teroristom.

Predsednik je javil, da je notranje ministarstvo odvezalo policijskega zdravnika dr. Farkaša uradne tajnosti in je bil radi tega dr. Farkaš takoj spet zaslišan. Vendar je bil Farkaš bolj skop z besedami in je izpovedal, da je pri Jelašiću ugotovil staro srčno napako. Prišlo je do živahne debate med odvetniki in sodniki ter prito. V tej debati je prišlo do incidenta med dr. Sutejem in predsednikom sodišča, ki mu je dr. Sutej očital nervoznost. Radi tega je sodišče kaznovalo dr. Suteja s 100 Din globe. Predlog odvetnikov, naj se zasliši dr. Farkaš tudi glede ostalih obtožencev, zlasti Kremzirja, je sodišče odbilo.

Odvetniki so nadalje zahtevali od predsednika, naj opozori novinarje, da ne poročajo pristransko in netočno, zlasti pa dopisnika zagrebških "Novosti". Predsednik je svetoval novinarjem, naj bodo točni.

Prebralo se je tudi poročilo meteorološkega zavoda iz Zagreba, ki sporoča, da je bila noč, ko je bil obstreljen kapetan Kaledin, tako temna, da ni bilo mogoče spoznati napadalca, kakor trdi Kaledin.

Dr. Trumbić je zahteval, naj se preberejo dokumenti, ki jih je predložil državni tožilec in ki govore o stikih emigracije s teroristi. Sodišče je dalo dokumente prebrati. Državni tožilec pa pripominja, da ta material ni naperjen proti dr. Mačku, kar se na zahtevo odvetnikov uvede v zapisnik.

Razprava je bila prekinjena ob 1. popoldne, danes se nadaljuje, in mogoče bo še danes dobi besedo državni tožilec, da podpre in razloži obtožbo.

Tenorist Simc v "Aldi". — Tenorist Simc, ki je iz navadnega odrskega igralca v Trstu postal pevec v ljubljanski operi, prvi junjski tenorist, ki ga je Ljubljani ugrabil zagrebška opera, ki si je morala Simcena deliti z beograjsko opero in ki ga bo kaj kmalu ugrabil jugoslavjski Berlin — bo gostoval v nedeljo v ljubljanski operi v vlogi Radamesa Verdijeve opere Aida. Kot Aida bo nastopala in pela ga. Zinka Vilfan-Kunčeva, najboljši sopran v jugoslaviji, kakor jo imenujejo (in menda s polno pravico). V vlogi Aldinega očeta pa bo gostoval neki baritonist zagrebške opere. Tako bo predstava Aida eden redkih popolnih večerov v naši operi.

Rudarski revirji stradajo. — V Trbovljah in Zagorju delajo rudarji še vedno le po tri šhte na teden, v Hrastniku ne delajo nič, ker baje ni prostora za sipanje nakopanega premoga. A tudi v Trbovljah in Zagorju, kjer malone ves premog nasipavajo v magazine, bodo kmalu ti prostori polni. V Zagorju so že mnogo travnikov nasoli s premogom in bo kmalu tudi prostor ves poln. Kaj bo potem? Bodo tudi tu prenehali z delom popolnoma. V kočevskem rudniku enako: trikrat na teden delajo, neporočene so pa kratko malo odpuštili in ti so se raztepli za delom po svetu. — Kakšna je deca v revirjih, si lahko mislimo. Cel zarod bo odrasel, če pojde tako dalje.

Dr. Herman Schlosinger:

KAVA

"Za božjo voljo!" slišim v duhu vzklíkati nevidne glasove, "zdaj hočejo medicini že zopet zabraniti prijetno nasladijo, in to v času, ko izgineva prijetnost pred prijetnostjo! Najprej so se pojavili sovražniki alkohola, potem je prišel na vrsto tobak, sledil je odpor proti ostrim začimbam in soli, zdaj pa je vrsta na naši poslednji kulinarčni strasti, na kavi!"

No, le mirno kri! Najprej hočemo govoriti o vprašanju pitja kave in njegovih posledicah za organizem. Odkar so prinesli Turki v Evropo kavo iz Abesinije in Arabije, se razpravlja o škodljivih posledicah njene soka in navzlic številnim nasprotnikom je število strastnih pivcev kave do danes stalno naraslo. Tisti, ki so v Evropi prvi uvajali kavo, si gotovo niti v sanjah niso predstavljali, da bo temna črna pijača slavila zmago na pohodu skozi ves kulturni svet. Dovolj, če navedemo v potrdilo nekaj suhih in treznih podatkov: v predvojni Avstriji je odpadel na vsako glavo skoro polodrig kilogram kave letno; dvakrat toliko kave so popili na Nemškem, na Holandskem celo petkrat toliko.

Izredna priljubljenost kave je razumljiva, posebno, če premostimo njeno svojatva, ki močno dvigajo delavnost našega človeškega sistema. Tudi delavci, ki živijo se z zauživanjem kave stopnjuje. Trudni možgani postanejo zopet delovni, misli se vrstijo živahneje, pojavljajo se nove asociacije. Toda tudi vpliv na telesno utrujenost je očiten. Zauživanje kave dviga silo izčrpanega mišičevja in podžiga organizem k novemu delu. Mnogi primerjajo učinek kave z bičem. Ta primera pa drži le deloma, kakaj po stimulaciji ne sledi nagel popust telesnih in duševnih sil. Nedvomno je, da zmerno zauživanje kave usposablja mnoge duševne delavce za izvedbo del, ki bi jim sicer ne bili docela dostopni. Njih živci potrebujejo stimulacijskega sredstva, da ne popustijo. Ampak, kjer je mnogo svetlobe, je tudi mnogo sence. Ker mnoga narkotična sredstva pomagajo do istega učinka, je treba odgovoriti na važno vprašanje, če sledijo po dolgem zauživanju kave v močnih dozah isti škodljivi učinki kakor po uporabi drugih narkotičnih snovi.

Raziskovanje o učinkovitih principih kave je pokazalo, da so v kavi dve: odnosno tri snovi, katerih vpliv izziva svojevrstne pojave v kavi. Prav snov, katere pomen je vobče znan, je kofein, ki je v precejšnji količini v vseh vrstah kave. Povprečna množina kofeina, ki ga najdemo v zrnih, preden jih sprazimo, znaša 1½ odstotka. V skodelici kave, ki smo jo skuhal iz 20 gramov zrneta zrnja, imamo 0,25 gramov kofeina, prav močno dozo, če nam je znano, da povprečna doza tega sredstva v zdravniški porabi v bistvu ni večja. Ostali dve snovi so eterična olja in pri praznjenju zrn nastajajoče snovi, katerih pomen za poživljajoči in ozežiljoči učinek nasladija mnogi kliniki po moji sodbi pravilno vidijo cenijo kakor farmakologi, ki menijo, da obstoji učinek kave na telo bistveno v kofeinu. Zato se nam je v prvi vrsti bavit z delovanjem te snovi na zdrav organizem. Kofein je zelo zanimiva snov, ki ji je dodeljena v medicini zelo važna vloga in katere svojstva so natančno preučirana.

Napadalne točke kofeina so različne. Iz tega si lahko razlagamo, zakaj lahko spremenijo funkcije raznih organov. Močno razburilji učinek je na prvem mestu in sloviti farmakolog Hans Horst-Meyer ga primerja z učinkom strupina pri poskuhih z živalmi. Bistveni vpliv kofeina na srce in žile obstoji v razburjenju tako zvanih vazomotornih središč. V možganih in v hrbtnem mozgu so namreč skupine živčnih celic, ki vladajo šilje srčne mišice. Osrednje regulacijske naprave nadzorujejo krvotok zelo točno. Živčne celice lahko pospešijo ali zadržujejo utripanje srca in s tem vplivajo tudi na krvni pritisk.

Pospešeno delovanje srca, srčno bitje, neprijetna občutja pri srcu po zauživanju kave, gredo na račun kofeina. Poleg teh za zdravega človeka nesimpatičnih svojstev pa ima tudi dobro lastnost. V malih količinah zaužita kava pospešuje delovanje srca. To je o kavi tako splošno znano, da si ljudje pomagajo s požirkom kave pri vseh pojavih slabosti. Seveda imamo korist od tega le toliko časa, dokler se držimo zmernosti; večje kvantitete utegnejo prejši škodovati kakor koristiti.

Nasprotno pa ne učinkujeta kava in kofein enako na želodec in črevo. Škodljiva kava poveča produkcijo kislin v želodcu, ne da bi oškodovala prebavni princip (pepsin) in pospešuje prebavljanje. Skušnja v kulinarčnih stvarih je ljudi naučila, da prinese skrbna domačica na koncu obilne pojedine na mizo skodelico kave, ki pomnoži občutek prijetnosti, ki se poloti dobro založenega in dobro delujočega želodca. V nasprotju s kavo nima kofein nobenega o-membe vrednega vpliva na delovanje želodca, tako da v tem oziru dosežemo isti učinek tudi s kavo, popolnoma prosto kofeina. Slično je nasprotje obeh snovi glede črevesa. Kava pri mnogih ljudeh pospešuje odtok črevesnih gibanj. Včas naravnost sili k izpraznitvi. Kofein nima pri tem nobene zasluge.

Da kava sili na vodo, je splošno znano. Že kmalu potem, ko smo pili kavo, moramo izprazniti mehur. Eksperimentalne preiskave so dognale, da nastane ta položaj zaradi draženja ledvic.

Lastnosti, ki prijetno dražijo živčni sistem, so preskrbele kavi dominantno pozicijo v življenju. Škodljiva temnega soka prežene trudnost in spanec. Razdraženost je pri tem čisto prijetna, čisto dvigne delavskostnost že utrujenih možganov, in sicer v jako pomembni meri, ter omogoča pojav novih miselnih zvez. Razburljivost, ki jo povzroča kofein, pa čisto ni tako prijetna in se pojavlja mnogokrat z občutkom živahne nemirnosti. Baš ta inkongruenca v učinku na živčni sistem stavlja vprašanje, ali je od mnogih tako blagodejno občuten vpliv kave posledica kofeina samega, ali pa morda vpliv snovi, ki jih vsebuje kava.

Policijski radio v Chicagu

Chicaga. — V terek je bila o- tvorjena policijska radiopostaja v Chicagu, in sicer na policijski postaji Warren ave. Sedemnajst policijskih avtov že ima prejemnik in v kratkem bodo instalirani v vseh policijskih avtih. Od-dajanja se bodo vršila iz glavne-ga detektivskega biroja. Obve- stila in odredbe, ki bodo oddaja- na policiji, bodo na tako kratkih radiovalovih, da jih navadni prejemniki ne bodo dohivali, po- licija pa bo imela posebne pre- jemnike.

Bankir ukradel \$605,000

dobil 10 let

St. Louis, Mo. — Frank L. Berryhill, ravnatelj investicijske divizije tukajšnje Prve na- rodne banke, je priznal, da je poneveril \$605,000. Obsojen je bil na deset let zapora.

RAZNE VESTI

Brezposelnost v čikaških pred- mestjih

Chicago. — Cenzusni nadzor- nik J. E. Vesely je 17. t. m. obe- lodnil številke o brezposelnosti delavcev v čikaških predmestjih, kolikor so jih našli med popi- sovanjem prebivalcev v zadnjem aprilu. Številke so sledeče:

Predmestje:	Brezp.	Preb.
Cicero	2,805	65,776
Berwyn	1,305	47,055
Bellwood	236	4,885
Berkley	26	780
Broadview	37	2,326
Brookfield	385	10,015
Forest Park	454	14,545
Hillside	25	1,001
Maywood	715	25,675
Melrose Park	484	10,727
North Riverside	38	971
River Forest	62	8,901
Riverside	111	6,668
Westchester	11	360

Dvojna mera

Pittsburgh, Pa. — Kadar tu- kajšnja policija uprizoni gronjo na radikalce in vpada na njihova zborovanja, takrat se nihče od respektiranega elementa ne o- glasi in protestira. Toda ko se je alične taktike poslužil župan Kli- ne, ki je ukazal svoje politične nasprotnike pometati iz dvorane, kjer se je vršilo zborovanje nje- gove stranke, tedaj so nastopili proti njemu najbolj nazadnjaški časopisi in ga pričeli napadati z ostrimi besedami. Kadar se kr- šijo ustavne pravice radikalnih delavcev, tedaj časopisje molči ali pa odobrava nasilne taktike.

Ponarejen denar kroži po Chicagu

Chicago. — Zvezni detektiv- ski biro opozarja na ponarejene desetdolarske bankovce, ki kro- žijo v Chicagu. Bankovci so fe- deralne rezervne note, ki imajo številke federalne rezervne ban- ke v Kansas Cityju. Petnajst falsifikatov je bilo zmenjenih v prodajalnicah v downtownu. Pa- pir je malo debelejši kot je pri pravih bankovcih za \$10.

Stavka rudarjev

Mount Carmel, Pa. — Nad tisoč rudarjev je zastavkalo, ker je Philadelphia and Reading Coal & Iron Co. uposila neunljake delavce pri konstrukcijskih de- lih v premogovniku, drugih dva tisoč rudarjev pa grozi, da bodo pustili delo, ako družba takoj ne odlovi neunjskih delavcev.

Okostja orjakov našli v Ame- riki

Salem, W. Va. — V tukajšnji bližini so izkopali štiri človeška okostja, ki merijo sedem do de- vet čevljev dolžine. Strokovnja- ki menijo, da so ti velikani pri- padali indijanskemu rodu Si- quan, ki je živel v Ameriki pred okrog tisoč leti.

Nadaljna odslovitve delavcev

Lansing, Mich. — Lansing Lumber Co., ki ima pet parnih žag v centralnem Michiganu, je ustavila obrat v dveh. Več sto delavcev je izgubilo delo.

32 samomorov v Los Angelesu v dveh tednih

Los Angeles, Cal. — Koroner poroča, da je bilo v prvi polovici junija 32 samomorov v Los An- gelesu, 30 oseb je pa bilo ubitih od avtov.

Delavski "prijatelji" v Penn- sylvaniji

Harrisburg, Pa. — Akoprav je večina poslancev v državni le- gislaturi izjavila uradnikom de- lavskih uni, da so nasprotni že- lezarski in premogovski poli- ciji, ni mogla Unija za ameriške civilne svobodščine pridobiti ni- ti enega, da bi predložil predlogo za odpravo te armade oborože- nih čuvalcev, ki imajo na vesti več zločinov proti delavskim u- nijam.

Poraz suhačev v New Jerseyu

Newark, N. J. — V terek so bi- le primarne volitve za senator- ske in druge kandidate v drža- vi New Jersey in Dwight W. Morrow, poslanik v Mehiki, je zmagal kot republikanski kandi- dat za senatorja z večino 225,000 glasov. Morrow je postavil od- pravo prohibicije kot prvo točko svojega programa.

"Prosperiteta" v Pittsburghu

Pittsburgh, Pa. — V najboga- tejši katoliški cerkveni občini v Pittsburghu je bilo v prošlih šestih mesecih 72 pogrebov na cer- kvene stroške radi bede, ki vlada med delavskimi sloji. Tako je po- ročal zastopnik stavbinske unije, ki se je udeležil konference, ki jo je sklicala tukajšnja podružni- ca Old Age Security Assn.

Schlesinger svari

New York. — Benjamin Schle- singer od International Ladies Garment Workers unije je po- svaril delodajalce, naj prenehajo z uniževanjem delovnega standarda v njihovih delavnicah, ako nečije imeti opraviti z revol- to oblačilnih delavcev unijskih in neunjskih.

See

Freeentijiva reprodukcija
je bilica v Chateau-Thierry!
Zrakoplovi, tenki, artilerija,
kavalerija, peši in drugi v
AKCII.
Največja vojaška demon-
stracija pohajna v Združenih
državah.
Velikanski "Umetni ognji"
razstavljeni od Theatre-Duffield
Co.
Vojaški tournament in
Razstava
Sixth Corps Area,
U. S. Army,
21. do 29. junija
v Soldier Field, Grant Park, Chicago.
Ob večerih Matineas 2:15 P. M.
ob 8. uri. Junija 28, 29 in 29
VSTOPNINA JE \$1.00
Za otroke 50c. Rezervirani sedeli \$1.50
"Bus" sedeli \$3.50.
Čisti prebitek je v pomoč vdomim in stranim
vojaškim društvom
(Slovenski vešer v petek dne 27. junija.)

IZJAVA

Pred nekaj časa so časniki po- ročali, da je bil Frank Milosich v Chicagu, Ill., valed ropa areti- ran.

Ker sem od večih strani čul, da se je v zvezi s to zadevo spravljalo mojega sina, zato iz- javljam, da moj sin John Milo- sich ml., ni imel in nima z gori- omenjenim nobenega stika, in ni v tej zadevi popolnoma nič prizadel.

John Milosich, starejši.
Chicago, Ill., 18. junija 1930.

—(Adv.)

Pogled na poplavljeni distrikt ob Red reki v Louisiani. Na vrhu je videti glavno otiro v Alexandriji, La., sprejemljena v drva reko, spodaj je videti pa prevarjena lokomotiva in razdejano progo. Povoden je uničila velika farna in mesto ob reki Red.

ROSA

Povest o dveh ženah
Spisal Angelo Cerkevnik

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem kontekstu Prosvete)

— Dobro je! je rekel dr. Springer ter za dušek izpil čašo mrzle limonade. Dobro je, bilo je igrača. Dvakrat sem ga že operiral! Tretjič mu bom glavo odrezal! Odnesejo naj ga! Paziti boste morali. Ko so ga nesli v bolnišnico, se je prehladil. Pazite nanj, sestra Rosa!

Boja so odnesli. Prinesli so Tanjo. Kloroformirali so jo. Ležala je na operacijski mizi bela, kakor je bel cvet vrtnice. Komaj slišno je dihal. Rosi je zastal dih.

Dr. Springer je nemo in nepremično stal ob vzočju ranjenke. V sebi se je bojeval proti svojim naravnim občutjem in hoteljem. Ali naj napne vse sile, da jo reši? Ali ji bo to v prid in ne v škodo? Ali bo njeno ozdravljenje vobče komu v prid? Rosi? Boju? Ali ne bo Rosa morala trpeti, če bo Tanja okrevala? Ne bosta li s krvjo, ki ju je še tesneje združila v baru, še bolj navezana drug na drugega? Rosa pa daleč v tujini sama, tako zelo sama in osamljena?

In sploh: Ta ženska! Pustila je Boja, vzela je drugega in potem, ko Bojo ni bil več njen, ko mu je Rosa rešila življenje ... Da, edinole Rosa mu je rešila življenje. Saj se predobro spominja, kako je bil tedaj! Dan in noč je bedela ob njegovi postelji. Pa je prišla ta ženska, ki se je bila odpovedala njegovi ljubezni. Da je umrl, so ji rekli. Res je! Rekli so ji, vendar pa ... Da ga je res toliko ljubila, mar ji ne bi bila ljubezen povedala, mar ji ne bi bila ljubezen vili slutnja resnice, da Bojo še vedno živi? In v vojski! Vsa pameten človek ve, da ne more nihče docela zanesljivo o komurkoli drugem trdit, da je padel in umrl. — Puncara, žensčina ... saj jo pozna! Vse so enake te Rusinje. Sama splošnost je v njej! Glej! Celo zdaj ... na tej mizi, na pragu smrti je videti to belo telo kakor prašek vrtnice, ki prosi oploditve.

Ne, ne! Stokrat ne! Tanja naj umre! Sicer pa: kdo bi jo mogel rešiti? Krogla ji je prestrelila možgane, trebušno mreno, ledvice. Kdo bi jo mogel rešiti? Naj jo reši, kdor more! Čudežev vendar ne more delati!

Rosa, ki mu je stala nasproti, je s trepetom v duši zasledovala slehno njegovo misel. Najraje bi bila zaplakala, a bala se je, da bi ga razjezila.

— Gospod doktor, Tanja je kloroformirana; čas teče ...

Jezno se je otresele:
— Njej je že utekel!
— Gospod doktor!
— Ni ji pomoči!
— Saj niti poskusili niste!
— Poskusimo lahko, pomagalo ji itak nič ne bo!

— Gospod doktor, zdravnik ste! Saj menda ne boste hoteli postati morilec in celo morilec, ki zavedno mori ... mori s premislekom ...

Stresel se je:
— Kaj vi veste?
— Vidim, gospod doktor; umoriti jo hočete in verujete, da boste storili dobro delo. Umoriti? Saj se je niti dotaknil ne bom.

— Gospod doktor, pogledajte jo, kako je lepa, kako vsa bela. Če bi bila jaz Bog ... dala

bi ji, da živi tisoč let, še več ... tisoč in tisoč ... Gospod doktor, pozneje kdaj si boste morali očitati, da ji niste hoteli pomagati, da ste jo s svojo pasivnostjo umorili, da ste napravili nekaj ostudnega, da ste grešili proti človeku.

— Proti človeku? Tanja ni človek, zver je!

Rosa je prebledela, stopila je bliže k nje-mu, ga prijel za roko in ga prosila:

— Rešite njo, rešili boste tudi mene! Če bo umrla, mi bo vse življenje težko. Nikjer ne bom našla miru. Venomer me bo zalezovala misel, da sem jo namenoma zvalila semkaj, da bi prišel njen mož za njo, jo našel v družbi z mojimi možem in jo pobli. Gospod doktor ... zdi se mi, da je res bilo tako ... Ta misel me je bila obšla, preden sem sklenila odpotovati. Da, tudi ta misel ... Grda sem, hudobna, a zdaj ko so posledice zločina tu ... ne, ne, gospod doktor ... rešite — mene!

Pokleknila je predenj.

Naglo jo je dvignil in začel poveljevati.

Rosa je mirno in spokojno stregla.

— Eh, Tanja, tvoj mož je bil tepec. Aktivni oficir, komaj kapetan, pa strelja, kakor da je general ... Ampak, z očesom ne vem, kako bo, globlji moja ... Res, ne vem. No, nič ne de. Med slepimi boš še vedno dobro videla. Nikar ne govori, nikar ne pripoveduj! Saj vem, da ti nič ni za tisto oko! Za lepoto ti gre! Nič se ne boj, dandanes je to kaj lahka stvar! Preskrbim ti tako čudežno lepo oko, da ne boš vedela, na katero oko ne vidiš!

Smehtjal se je, požvižgaval neko dumaj-sko poulično popevko, semtertja robato zaklel, ter mirno delal.

Rosa, ki ga je dobro poznala, je bila vesela, ker je vedela, da ni več vedel, koga ima pred seboj, vedela je, da se je zbudila v njem "zdravniška zver".

Nehote se je spomnila kako je l. 1918 pohajkoval po bolnišnici in vzdihoval:

— Ti bedasti Rusi! Mir so sklenili! In kakšen mir, strela gromaka! Da živi Peter Veliki ... Ta bi boljševeke naučil kozjih molitvic! On bi jim že dal mir ... večni mir bi jim dal! Kaj naj počnem ... Oni so delali s kroglo, mi s nožem ... železo proti železu ... to je pravilo življenju. Strup s protistrupom. Nenadno se je obrnil k Rosi:

— Sestra Rosica, operacija bo uspela. Kaj menite: če ji odrežemo košček trebuščka, ali bo to škodilo njeni lepoti? Glejte to črevo, ki je vse preluknjano, ji bom odrezal ... Bog ve, kako bo na sodnji dan našlo pot v svoj trebuh. Kam neki bo zdaj šlo to črevo? V pekel ali v nebesa? Pravoslavni nimajo vic; v vica tedaj ne. V nebesa naj gre! Naj tam rezervira prostor za njo, ko bo še sama prišla za črevesom.

Rosa, ki je bila na takšne in podobne nedolžne neslanosti navajena, se je amejala.

— Nekje sem čital, da Hotentoti ... da, Hotentoti, če se ne motim — in če se motim, je prav vseeno — sem čital, da Hotentoti verujejo, da je duša v črevesju ... Tanja brez duše! Samo če smo pravo črevo zadeli! Po daljšem premoru se je zopet oglašil:

(Dalje prihodajta.)

Alfred Capus:
NESREČNO DEKLE

Julij Perron je bil najprikupnejši tip v naši prijateljski družbi. Poleg tega je imel prednost, da je bil najbogatejši. Vzrok za to, da smo mu bili neprestani dolžniki raznih majhnih vsot, za katere smo ga obirali ob koncih mesecev in ki mu jih po nekakšnem tišem dogovoru nismo vračali nikoli. Ta položaj je on sprejemal z veliko dobrohotnostjo in popolno diskretnostjo. Bila pa je tudi navada, da je on plačeval naše zapitke po kavarnah.

Kar se tiče žensk, je bil Perron seveda v slajnejšem položaju od nas. Lepih deklic mu ni manjkalo nikoli. In ohranjal si jih je dolgo navzlic našim opazkam. Toda za časa našega tovariškega življenja se mu ni pripetilo nikoli, da bi mu kdo od nas nastavljal rožičke. In mi z naše strani smo mu dajali razumeti, da je bila ta naša nenavadna usluga plačilo za vsotice, ki smo mu jih bili dolžni.

Imel pa je neko manjlo: to, da je v naši navzočnosti slavil npravnstvene lastnosti svojih ljubic. Ni ga utrudila hvala, ki smo jo peli lepoti in eleganci njegovih žensk, nasprotno, še silil nas je, da drugače bi se mu zamerili — ugotavljati, da ima čudni dar srečavati samo izbrana bitja, polna ponosa, duha in sramežljivosti: vedno sta bila kriva samo neka usodnost, neko slučajno srečanje čudnih okoli-

ščin, če so bila ta bitja zapadla grehu.

In tedaj nam je pripovedoval najbolj nenavadne zgodbe. Neke deklet, s katero je živel tri dni, je bila pravi vzor družinskih čednosti in najizbranejših dobrosočnosti, ker je ubogi sosedi darovala tri franke.

Drugokrat se mu je videla neka plesalka, ki jo je bil iztrgal njenemu poklicu za kakšen teden dni, žrtev velike družbene nepravilnosti: ni mogel razumeti, kako da je tako reano in dobro vzgojeno deklet končalo na odru varietej.

Ni podvomil niti najmanj o tistih lepih zgodbicah, ki jih pripovedujejo ženske svojim ljubimcem o svoji preteklosti in ki so resnične le tedaj, ko jih pripovedujejo. Vse te izmišljene zgodbe so se v njegovi domišljaji razvijale v tako pretirano mero, da je postal časoma skoraj žrtev nekakšne manije.

Nekega dne nam je predstavil majhno plavalisko z velikimi sijajni očmi. Ime ji je bilo Leonija in koj prvi večer smo spoznali, da je Perron tokrat bolj zaljubljen nego po navadi in da se bo to razmerje podaljšalo vse bolj nego običajno. Vse čas jo je samo zamaknjeno gledal, kakor da ima pred seboj prikazen z neba. Sicer pa je bila res dražestna in v naših glavah je vzbujala tisoč veselih predstav. Prebili smo s njo kaj prikupne ure.

Od kod je prišla? Perron nam je to takoj pojasnil. In je do-

dal: "Najbolj izredna stvar na njej je ta, da se pod njeno navidez veselo zunanostjo skriva sila resen značaj, ali še bolj izredno tegoben značaj. Življenje ji je bilo zelo težavno in polno dramatičnih trenutkov. Pokazala je, da je junakinja. Počakajte, povedal vam bom. Nenavadno!"

Spogledali smo se začudeno. Kje so bili sledovi kakšne drame v tem tako frivolnem, razposajenem in muhastem bitju? Leonija je bila izmed tistih lahkomiselnih in prikupnih deklic, ki prehajajo od moza do moza čisto otročje in ki ti dajo skoraj razumeti, da ni vredno jemati tragično vse zadeve okoli ljubozni.

In smatrali smo ubogega Perrona za neozdravljivo žrtev lastnih utvar.

V pripovedovanjih lepe Leonije se je čestokrat vračalo ime nekega Gustava. Ta je moral imeti zelo važno ulogo ob začetku njene kariere in samo Perron ni opazil, da je Leonija to ime izgovarjala z nekakšno hvalečnostjo.

"Ah kaj!" je govoril tedaj, ko nje ni bilo zraven: "Ta Gustav je ničvredneč, ki je prav po figovski zlorabil njeno mladost."

In Gustav mu je bil simbol vseh brezvestnih in nevarnih zapeljivcev. Leonija pa uboga in čisto bitje, cvet vseh čednosti. Njiju razmerje se je vlekle nekoliko let brez vsakih nezd in v popolnem soglasju.

Nekega večera nam je naznačil Perron svetlo:

"Gustav je umrl!"

Mi smo bili že skoraj pozabili na tega legendarnega Gustava, o katerem nismo vedeli nič določenega. Toda da se ne zamerimo Perronu, smo dvignili obrabe z zanimanjem.

Ponavljal je: "Gustav je mrtev!" in je zapadel potem v globok molk.

In od tega večera se je izvršila velika sprememba v njegovem vedenju. Leonija se mu je doževala nekakšna vdova. Govoril ji je o bodočnosti, o družbenih zvezah, o potrebi javnega upoštevanja. In ni opazil, da se Leonija dolgočasno ob takšnih pogovorih in da je iskala najmanjših prilik, ki bi ji dovoljevale smeh in šalo.

Ob koncu leta nas je povabil k sebi domov in nam je sporočil uradno novico o svoji poroki z Leonijo.

"Odločil sem se za edini sklep, ki je mogoč. Mnogo sem premišljal in sem prepričan, da sem ravnal po vesti."

Naravno, da smo se prisilili napraviti radosten obraz, da smo mu čestitali in ga pohvalili. Na dnu pa nas je obhajal občutek, da je vse skupaj vrlo smešno.

Kar se tiče prave Leonije je povabila najbližje Perronove prijatelje ob strani in jim je dejala s skromnim, prepričevalnim obrazom:

"Prisegam vam, da nisem bila jaz, ki je hotela poroko ... Nikoli mu nisem govorila o tem. — On je hotel. Žal bi mi bilo, če bi me kdo med vami smatral za intrigantko."

Zagotovili smo jo, da ne.

"Saj ste bili vredni te sreče,

Leonija, in prepričani smo, da boste vzor žene ..."

"Toda prikrila mi nisem ničesar, verujte mi," je dodala. "Niti Gustava niti Fraka niti Edvarda ... niti cirkuškega jahača ... niti ..."

Hoteli smo jo prekiniti od same prijateljske sramežljivosti, toda ona je nadaljevala nedolžno:

"... ničesar mi nisem prikrila ... niti Renata niti Pavla niti Alfreda niti ..."

Morda bi še nadaljevala, pa se ji je zazdelo pametnejše, da zaključiti:

"Vendar, kaj hočete, čutim, da bom Perrona ljubila vseeno ..."

POZIV

Članom bivše Zadrugne prodajalne na Maxhom-Johnstown, Pa. Tem potom se naznanja, da bo sklicana seja za dne 23. junija 1930 v Slov. Del. Dom točno ob 8. uri zvečer.

Namen te seje je vkreniti potrebne korake glede dolžnikov, ker nihče se ne zveni, da bi plačal svoj dolgove, kar dolgujejo Zadrugni prodajalni. Primoran sem kot kolektor sklicati sejo, da se nekaj napravi. Jan že toliko časa kolektam, pa nisem še nič skolektal, radi tega bo treba kolektorja, ki bo izkolektal na drugi način. Frank Koreltz, 516 Linden ave., Johnstown, Pa.

—(Adv.)

ZA DELO NA FARM

bi rad dobil moža in ženo brez otrok, ljudi v starosti 40 do 50 let. Morata biti Slovenci. Za vse druge stvari in informacije pišite na Math Smolnikar, P. O. Ralph S. Dakota. — (Adv.)

Kupite si farmo v Wisconsinu. Rodovitna zemlja, zdravo podnebje. Na prodaj imamo farme 40-47-80-120 in 160 akrov obdelane farme. Cene so sedaj zelo nizke. Kupi se s lahkim pogojem.

RIGHT REALTY CO.

Ermens & Ocvirk
502 National Avenue,
Milwaukee, Wis.

VES IZMUČEN?

Esorka pomeni novo življenje!

Ako vaši probavni organi pravilno delujejo, vi lahko trdo delate, se zabavate in uživajte vaše življenje. Vsičajte Esorko, dolgo prekupega tonika, za drisanje normalne prebavnosti, odpravo škodljivih bolezni in zaprtosti. Upravičite letnarnice.

SEVERA'S
ESORKA

VABILO NA IZLET-PIKNIK

katerega priredi

Slovenska godba, ter društvo M. Pomagaj

DNE 29. JUNJA 1930

na dobro poznanem prostoru (Stop 44)

v Little Falls, N. Y. — na Herkimer Road.

Začetek točno ob 10. uri dopoldne.

Vstopnina je samo 25c za osebo, otroci vstopnine prosti

Uljudno vabimo vse rojake in rojakinje domače in iz bližnje okolice, da nas posetite v obilnem številu na ti prireditvi. Za dobro postrežbo bo izvrstno poskrbljeno. V slučaju slabega vremena se zabava vrši v dvorani Slov. Doma, na 36 Danube st., Little Falls, N. Y. Na svidenje! Kliče in vabi

ODBOR.

EXPRESNA SLUŽBA
V EVROPO

preko Hamburga na naših modernih parnikih

HAMBURG DEUTSCHLAND
ALBERT BALLIN NEW YORK

Redna tedenska odplutja. Zmerno cene. Dirketna železniška zveza z Jugoslavijo.

Redna odplutja tudi na naših znanih kabinah parnikih ST. LOUIS, MILWAUKEE in CLEVELAND

Za navodila vprašajte lokalnega agenta ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. Michigan Avenue Chicago

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

CAMEL

obljuba užitka

ČE Z VESELJEM kadite, zakaj bi ne kadili najbolj razveseljive cigarete, kar jih je? Camels so napravljene za užitek ... nič drugega! Najboljša užitka — polna dobrota izbranega tabaka, vsa izbornost najboljših kakovosti rahlega, v solcu dozorelega turškega in domačega tobaka sta zmešani tukaj v popolnem soglasju duha in okusa.

Tukaj, v kajenju Camels, je eden izmed poštenih užitkov, ki ste jih dodali življenju. Vse je vaše. Uživajte.

★ NA RADIO ★

Camel Pleasure Ura — ob sredah sveder na N. B. C. omrežju WJZ in sdručne postaje. Pogledajte y lokalni radio urnik.